

Posudek na bakalářskou práci

Název: Novinářská etika a referování vybraných českých deníků o vraždách s podílem nezletilých v roce 2004

Autorka: **Barbora Hronová**

Jako součást Vědeckého záměru Institutu komunikačních studií a žurnalistiky na léta 2005 - 2010, respektive katedry žurnalistiky, vzniklo několik bakalářských prací, v jejichž zorném poli je etika žurnalistické práce a její různé aplikace na konkrétní události v české mediální krajině. Jako při každém bádání, výsledkem jsou práce objektivní, zajímavé a zdařilé, dále práce odpovídající zadání, sumarizující a shrnující dosavadní poznatky i práce splňující základní kritéria, nicméně nijak základní požadavky nepřesahující. Vzhledem k tomu, že jsem oponovala převážnou část těchto prací, měla jsem možnost srovnávat, jak se diplomanti s tématem vyrovnali, jak k němu přistupovali, z jaké literatury čerpali a jak ji ve svém textu použili. To bylo na jedné straně jako komparace přínosné, pro autory a autorky prací to ovšem byla jistá nevýhoda. Velmi záhy se totiž ukázalo, že vycházejí z podobného okruhu doporučené literatury (Anzenbacher, Bauman, Knapp, Thompson, Šimek – Špalek, Listina základních práv a svobod, Deset let v českých médiích – jako přispívající do tohoto sborníku si dovoluji ohradit proti uvádění Jiráka a kol. Knihu uspořádal Josef Beránek a Silvie Hekerlová) a bylo zajímavé sledovat, jak se který autor s touto literaturou „vyrovná“, zda přejme nabízená tvrzení, bude o nich pochybovat, nebo uvede, že jeden současný výklad hovoří takto a jiný jinak, nebo že v rámci úvah o etice přinese také svůj názor.

Tento vztah k literatuře se projevoval především v úvodní kapitole (kapitolách), kde se každý autor více méně snažil zasadit úvahy o etice do kontextu, ať už filosofického, nebo společenského. A protože se někteří autoři zmiňují o rozpadu hodnot a Zygmunt Bauman přímo napsal knihu Úvahy o postmoderní době, objevuje se tzv. rozpad klasických morálních hodnot i v předložených pracích, dlužno ovšem podotknout, že někde spíše jako podklad ke kritické reflexi.

Vzhledem k tomu, že všichni diplomanti vycházeli jak z Etického kodexu Syndikátu novinářů ČR (mimořádně pokud je uváděno jen slovo syndikát, je v něm malé s), tak z existujících kodexů redakcí, některým se podařilo sehnat všechny existující, jiní naopak všechny nesehnali, nicméně shodně konstatují, že dostat se k těmto dokumentům nebylo jednoduché, že s nimi redakce příliš nepracují, že nemají ani zachycený přesný vznik a že by bylo vhodné, aby na svých webových stránkách měli kodex uveden. K tomu jen dvě poznámky nikoli na obranu: SNČR má na svých stránkách uvedeno, že Etický kodex novináře vznikl roku 1998 a byl novelizován 1999 – to ovšem není pravda, bylo to až v roce 2000 a současně znění je poněkud jiné. Za to však diplomanti nemohou a musí to opravit SNČR. Poznámka druhá – v kodexech redakcí jsou také pokyny pro žurnalistickou praxi, podle kterých se mají novináři řídit – to je ovšem určité know-how a pak není divu, že

A ještě jedna obecná poznámka: pokud se autoři zmiňují o tom, že se s etickými kodexy v ČR dlouho čekalo a že neprobíhala diskuse. Diskuse probíhala – zejména po uveřejnění snímků bývalého prezidenta Havla, kterého snímala TV NOVA v nemocnici. A kromě toho, pokud kodexy nevznikaly, tak mimo jiné proto, že když se takový požadavek na počátku roku 1990 objevil, novinářská obec se ohradila, že ona žádný kodex nepotřebuje, protože teď bude v novinách psána pravda a každý jasně ví, co má dělat.

Autorka při zpracování výše uvedeného tématu kromě etických kodexů vyšla také velmi správně ze zákonného rámce a popsala i poslední změny (projednávání zákona). Svá tvrzení vyvozuje z kvantitativní obsahové analýzy, kde prokázala, jak se jednotlivá média stavějí k referování o nezletilých delikventech. Dochází k závěru, že kodexy periodik neupravují referování o delikventech obecně a že při referování vyvstává řada problémů (presumpce neviny, bulvarizace – především u deníku Blesk, nedostatečná mediální ochrana obětí). Závěrem konstatuje, že porušování etiky nesouvisí bezprostředně s touto skupinou pachatelů, ale s referováním o trestných činech obecně.

Práci považuji za zdařilou, analýzu za průkaznou, přílohy vhodné, a nic nebrání tomu, aby autorka práci obhájila. Mám nicméně pár poznámek: s. 14 – citát z čehosi, co je nazváno Kolektiv autorů. O jaké jde dílo? Na s. 22 došlo k nějakému zmatení. Kromě toho SNČR neustavil Komisi pro etiku, aby plnila Ústavu Mezinárodní organizace novinářů a deklarace z kongresů. Co je míněno termínem zpravodajský článek?

Doc. PhDr. Barbora Osvaldová

Posudek na bakalářskou práci